

PROFILEN

Reidun Follesø

Navn: Reidun Follesø

Stilling: Førsteamanuensis ved Universitetet i Nordland

Aktuell med: Fått i oppdrag sammen med Torild Jakobsen hos Fylkesmannen i Nordland og Catrine Torbjørnsen Halås (fylkesmannen og Universitetet i Nordland) å spre og videreutvikle kunnskapen fra prosjektet Ungdom i Svevet gjennom alle landets fylkesmenn

Som Stian med sekken

Reidun Follesø skal reise land og strand rundt for å reise dialoger om og med ungdom i sviktsonen.

TEKST: MIA PAULSEN

FOTO: TORD ØVERÅS

Noe har skjedd i Nordland. Utgangspunktet var i grunnen at geografien og demografien legger begrensninger på muligheten for å gi god hjelp. Småkommuneprosjektet sa noe om det.

Noen år og prosjekter senere er resultatet kommunale tjenester med ny inspirasjon, ungdommer som opplever mestring og forskere med ny kunnskap. Nå skal hele landet være med og høste.

Reidun Follesø var forskningsleder for *Ungdom i Svevet* som er avsluttet i år. Prosjektet ble drevet av Fylkesmannen i Nordland i samarbeid med Universitetet. Sammen med ni andre forskere i ulike stillingsbrøker arbeidet hun sammen med kommunene, ungdommene og fylkesmannen for å utvikle noe som kunne fange ungdom inn fra utrygge svev til myke landinger.

– Vi inviterte inn ungdommene til diskusjon. De synes ikke det er stas å bli kalt «ungdom i risiko». Men all ungdom er i svev. De farer fra ett sted til et annet. Og alle må sveve litt når vi leter etter kunnskap om ungdom, sier Reidun Follesø.

Hun har et engasjement for praksis som vitner om et sosialarbeiderhjerte. Men ulikt mange som forsker på sosialt arbeid, sier hun ikke at hun er «sosialarbeider i bånd», selv om en av hennes første jobber var på en

ungdomsinstitusjon. Hun tok universitetsutdanning i pedagogikk. Med doktorgrad i sosialt arbeid er det i toppen vi finner sosialarbeideren. Formelt sett.

– Hva var det viktigste funnet i *Ungdom i svevet*?

– Møtet er det viktigste. Gammelt gull, kan du si. Svarene fra de 50 ungdommene vi møtte i prosjektet var nokså entydige. Men det er viktig at den de møter er en voksen som kan få ting til skje. Som kan finne tiltak og bidra til å åpne dører mellom systemer.

Hun forteller ustoppelig ivrig og på klingende bergensbodø-dialekt om å forske og utforske sammen med ungdom og fagfolk. Det er ulidelig spennende og utfordrende, synes hun.

– Jeg lærer ting jeg ikke ville tenkt på å spørre om hvis jeg sjøl hadde definert problemstillingen. Men når vi inviterer ungdom og andre inn som deltakere i forskningen, må vi ta mange runder om hvem som eier prosjektet. Er det ungdommene eller vi? Noen ungdommer vil ha navnene sine med, men forskningstradisjonen tilsier at de blir anonymisert. Og jeg må spørre meg selv når vi har en forskerrelasjon, og når den stopper. Når kan jeg ta med ting og skrive om det? Det er mange metodiske utfordringer.

Å utforske medforskerrollen reiser spørsmål om bruk og eierskap som Reidun Follesø har vært opptatt av lenge. I doktoravhandlingen *Bruker eller brukt?* studerte hun hvilken rolle Landsforeningen for barnevernsbarn fikk de første årene av sin eksistens på midten av 1990-tallet.

– Barnevernet hadde ikke hatt lett for å forholde seg til brukere. Mange ble ivrige da disse ungdommene

dannet Landsforeningen for barnevernsbarn. Men selv om de unge ble invitert inn, ble de ikke rådspurt. De ble vist fram. Politikere brukte deres historier for å legitimere det de holdt på med.

Reidun Follesø opplevde det som triste historier. Ungdommer fortalte henne hvordan de opplevde å stå på en scene for første gang i sitt liv og fortelle om seg selv. Om hodepinen og tomheten etterpå. Reidun Follesø observerte politikere som ville ha mest mulig ut av ungdommene, uten å gi noe tilbake.

– *Hvordan kan man gi noe tilbake til brukere som er villige til å delta i forskningsprosjekter eller å fortelle sin historie offentlig?*

– Det må forberedes godt. Å velge rett arena er viktig. Det er også viktig at brukeren kjenner og er enig i hensikten, og at de vet om det de forteller kan føre til endring. Formen bør være slik at de ikke utleverer seg. Det er mange måter å formidle på. I *Ungdom i svevet* laget ungdommen filmer og tok bilder. De intervjuet blant annet de voksne. Og vi må gi tilbakemelding til ungdommen hele tida.

«Brukermedvirkning» har med åra fått en litt sliten valør. Spørsmålet er om barn og ungdom som møter barnevernet faktisk opplever å bli møtt og hørt av barnevernet, og om de føler at de har innflytelse i sin egen sak. Reidun Follesø er ikke sikker. Hun har lest nyere undersøkelser som fortsatt viser at barnevernet ikke snakker med barna, selv om systemene er blitt forbedret.

– Jeg er ikke på innsiden av barnevernet. Men det handler jo også om hvilke tiltak barnevernet kan tilby. Det trengs et godt spekter av tiltak. Jeg har dessverre inntrykk av at barna må passe til det tiltaket de får i stedet for at tiltaket skal passe for barnet.

Problemet er ikke dårlige holdninger i barnevernet. De ansatte prøver å få rom til at barna skal medvirke, tror Reidun Follesø.

– Men hva er det virksomheten måles på? Det er tidsfrister, antall saker og planer. Ungdommene vi har snakket med forteller at de trenger voksne som de kan ha tillit til, som er fleksible og som tror på dem, som leiter etter dem etter arbeidstid. Men dette er ikke noe

barnevernet blir bedt om å dokumentere. Jeg ønsker meg et prosjekt hvor barnevernet sammen med barn, ungdom og foreldre diskuterer hva som er godt barnevernsarbeid, og hvordan dette kan dokumenteres og måles, sier hun.

Men det er flere som taler barnevernets og barnevernbarnas sak nå. Og Follesø mener at barnevernsbarna selv har vist en imponerende evne til å holde ut og jobbe langsiktig og mer i kulissene. I år fikk de Karl Evang-prisen for arbeidet sitt.

Reidun Follesø ønsker seg et fast barnevernpanel bestående av ungdom som kan rådspørres av offentlige myndigheter.

– *Hva med foreldrene i barnevernet? Kan de få en konstruktiv rolle?*

– De har det forferdelig rett etter en omsorgsovertakelse. Jeg vet ikke om det bør være barnevernets oppgave, men noen må ta seg av dem når de er i krise. Barnevernets anliggende er først og fremst å møte ungdommene som bekymrer seg for foreldrene og kunne fortelle dem at noen passer på foreldrene. Men jeg tror også foreldre i større grad kunne være samarbeidspartnere for barnevernet, sier Follesø.

I januar skal Reidun Follesø på vegne av Fylkesmannen i Nordland og Universitetet og de to andre som er med videre fra *Ungdom i svevet* invitere seg på besøk til alle landets fylkesmenn. Det er Arbeids- og velferdsdirektoratet som har gitt dem oppdraget. I fire år skal de videreføre erfaringene fra *Ungdom i svevet*. Håpet er å utvikle kunnskapen videre, sammen.

– Vi er spente, ydmyke og forventningsfulle. Vi vil spørre hvordan de kan dra nytte av våre erfaringer, og håper å inspirere til at ungdommen får medvirke. Jeg tror mye i ungdommenes opplevelser er gjenkjennbart, uansett om de bor på Stovner eller i Øst-Finnmark. Og vi håper å kunne ta med oss tilbake det andre har erfart.

Vi skal verken rulle ut eller implementere noe. Vi vil være som Stian med sekken, som var ute og samlet musikk. På hvert sted fant han en ny sang.